

Waarnemingen

Bijzondere waarnemingen van zoogdieren in Vlaanderen en Nederland.

Ongelukje

Ik kwam begin oktober 2011 in de Steenwaard, een natuurlijk ingericht en beheerd stuk uiterwaard langs de Lek vlak bij ons huis in Schalkwijk (Utrecht), een dode egel tegen. Blijkbaar had deze kort daarvoor (zie het verse bloed) het tijdelijke voor het eeuwige verwisseld. Zo te zien onvrijwillig of in ieder geval ongepland... Vlak naast de

kop van de egel stond een verse pootafdruk van een rund (er lopen zo'n 60 pinken in het gebied). Ik kan niet anders concluderen dat het pink de egel doodgetrapt heeft. De egel is dan slachtoffer geworden van zijn oprolstrategie.

Het overkomt mij overigens ook wel eens dat ik bijna of zelfs geheel (ooit tijdens een vleermuisinventarisatie) op een egel stap in het donker. Gelukkig had ik dat tot nu toe altijd nog net op tijd in de gaten en zijn er dus geen ongelukken gebeurd. Dat pink heeft waarschijnlijk niets in de gaten gehad en is gewoon doorgestapt....

Jan Buys

jan@buys-van-nature.nl

Mogelijke waarneming Noordse vleermuis in West-Friesland

Tijdens een vleermuisinventarisatie in West-Friesland is door ecologen van Arcadis in het voorjaar van 2011 een opvallende waarneming gedaan. De geluidswaarneming van een jagende vleermuis werd opgenomen met een Pettersson D240x batdetector en geanalyseerd met behulp van Batsound. Dit gaf geen uitsluitel over welke vleermuissoort het betrof. Vervolgens is de expertise van de Zoogdierverseniging ingeschakeld. Door de Zoogdierverseniging werd bevestigd dat het om een Noordse vleermuis (*Eptesicus nilssonii*) zou kunnen gaan. Omdat deze soort niet eerder in Nederland is waargenomen (en er dus beperkt ervaring is met het herkennen van de echolocatie), werd de opname zonder enige toelichting doorgestuurd naar twee vleermuisexperts in Noorwegen en Zweden. Beide experts bevestigden onafhankelijk van elkaar dat het waarschijnlijk om een Noordse vleermuis gaat. De opgenomen echolocatie is typisch voor een jachtvlucht boven het water en (halfopen) agrarisch gebied. Omdat de geluidsofname vrij kort is (enkele seconden) en de vleermuis niet is gevangen, laat de waarneming ruimte over

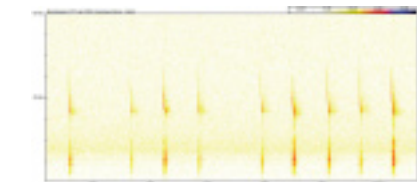
zijn op afwijkende waarnemingen, om het belang aan te geven van goede opnamen, en om 'verdachte' waarnemingen altijd op te nemen en deze door te geven aan de Zoogdierverseniging. Mogelijk kan hierdoor meer duidelijkheid ontstaan over de aanwezigheid van de Noordse vleermuis in Nederland. Neem voor meer informatie contact op met Maarten Breedveld van Arcadis (maarten.breedveld@arcadis.nl) of Herman Limpens van de Zoogdierverseniging (herman.limpens@zoogdierverseniging.nl).

Als een duveltje uit een doosje

Jan en Annie Keijzer zijn als vrijwilliger werkzaam in De Wieden als vogeltellers. Op 6 juli besloten ze om met de boot hun oude telplot aan de Korversgaten te Waneperveen nog eens op te zoeken. Bij aankomst in dit prachtige kleinschalige landschap met botanisch waardevolle hooilandjes, bossingels, verlande sloten en moerasbos zagen zij een reeget rustig met haar kalf staan.

Als een duveltje uit een doosje

Deze mogelijkheid liet Annie zich niet ontgaan en ze pakte haar camera. Op het moment van 'klikken' verscheen er plots een boommarter in haar zoeker. Alles ging razendsnel en de vraag kan dan ook gesteld worden wie hier nu het meest verrast was: het reekalf, de waakzame reeget, de boommarter of de twee vrijwilligers in het bootje.....!!

voor discussie. Gezien de verspreiding van de soort in Scandinavië, het trekgedrag van de soort en het feit dat de soort op boorplatforms in de Noordzee is aangetroffen, is het echter niet onwaarschijnlijk dat de soort juist in het noorden van ons land kan worden aangetroffen.

Dit bericht is bedoeld als oproep aan ecologen/vleermuisdeskundigen om alert te

Goedereede. Foto Willem van Kruisbergen

NL in Beeld legt omgeving vast in foto's

Zoogdieren in een veranderend landschap

Het maken van foto's blijkt de beste manier om de kenmerken en de veranderingen van het landschap vast te leggen. Ook hiermee samenhangende veranderingen in populaties van zoogdieren kunnen zo worden gevolgd.

Jan van der Straaten

Het Nederlandse landschap is de laatste decennia sterk veranderd en dat heeft invloed gehad op de verspreiding van zoogdieren. Die verandering zal in de komende decennia eerder sneller dan langzamer gaan. Zoogdieren zijn in hun verspreiding afhankelijk van de aanwezigheid van voedsel en beschutting. Niet ieder type landschap is geschikt voor alle soorten. Een gevarieerd landschap herbergt over het algemeen veel soorten in hogere dichtheden.

De verspreiding van soorten is in principe goed te volgen. Voor verschillende groepen zijn methoden ontwikkeld om een betrouwbare schatting te kunnen maken van het aantal aanwezige dieren.

Hoe het landschap zich ontwikkelt is minder eenvoudig te achterhalen. Vergelijking van oude kaarten met nieuwe kaarten maakt duidelijk dat de veranderingen groot zijn, maar een kwantificering van die verandering is moeilijk. Een discussie hierover onder enkele specialisten op dit gebied heeft tot de conclusie geleid dat het fotograferen van het landschap de beste methode is om de kenmerken van het landschap vast te leggen. Maar dan is het wel noodzakelijk dat over grote oppervlakten op een systematische wijze wordt gefotografeerd. De Stichting Saxifraga

(www.saxifraga.nl) heeft in samenwerking met Sovon en de Vlinderstichting een dergelijke methodiek ontwikkeld.

Nederland heeft ruim 30.000 kilometerhokken, die op het land liggen. Het is de bedoeling dat met behulp van het project NL in Beeld (www.nlinbeeld.org) in het centrum van alle kilometerhokken een foto wordt gemaakt in de vier windrichtingen. Van het punt waar de foto is gemaakt, worden de coördinaten in de bestandsnaam vastgelegd. Hierdoor is het mogelijk in de toekomst de fotosessie te herhalen en vast te stellen welke veranderingen zijn opgetreden.

Tot op heden hebben zich ongeveer 700 fotografen voor dit project opgegeven. Zij hebben reeds ruim 25% van het Nederlandse landschap gefotografeerd. Dat zijn ongeveer 35.000 foto's van het Nederlandse landschap. In sommige provincies als Noord-Holland en Noord-Brabant ligt dit percentage aanzienlijk hoger en gaat het om ongeveer 50% van het oppervlak. Deze foto's zijn op de website www.nlinbeeld.org geplaatst. Iedereen kan deze foto's bekijken en gratis downloaden.

Wie de moeite neemt om deze beelden van het Nederlandse landschap te bekijken, zal verbaasd zijn over de verscheidenheid aan landschapsbeelden, die

reeds nu te bewonderen zijn. Het zal een specialist niet zo veel moeite kosten om bij een bepaald landschap ook zoogdiersoorten te vermelden, die typisch zijn voor zo'n landschapstype. Een herhaling van het fotograferen in de toekomst kan dan ook zeer interessante informatie opleveren over de veranderingen in het landschap en de daarmee samenhangende veranderingen in de verspreiding van zoogdiersoorten.

DOE MEE !

Iedereen die een fototoestel kan hanteeren, kan aan dit baanbrekende project meedoen. Om het dubbel fotograferen van kilometerhokken te voorkomen, is het nodig dat men de te fotograferen hokken ook claimt. Ga daarvoor naar www.nlinbeeld.org, klik op aanmelden en ga naar de aanmeldpagina, waar zich een applicatie bevindt die een kaart met hokken weergeeft. Door op de nog niet geclaimde hokken te klikken, claimt u een bepaald hok. U dient eerst een account aan te maken.

Meer weten:
Jan van der Straaten
(saxifraga@planet.nl)

Gouda. Foto Leni de Jager

